

Vrijwilligers langs de meetlat?

3

Drs. H. Dekker

Dr. J. Mevissen

1. Inleiding

Wat is de waarde van een bestuur van een sportclub? Wat is de waarde van de activiteiten van een vrijwilliger die zich inzet voor ouderen? Het moge duidelijk zijn dat deze waarden niet gemakkelijk zijn te duiden, laat staan in geld uit te drukken. Toch kan het in sommige gevallen nuttig zijn om de waarde van vrijwillige inzet in kaart te brengen.

Inmiddels worden her en der diverse instrumenten toegepast waarmee de betekenis van vrijwilligerswerk gemeten kan worden. Maar dat meten roept vragen op. Welke instrumenten meten nu eigenlijk welk soort

waarde? En is dat wel de waarde die men wil meten?

In dit artikel staan wij stil bij het meten van de waarde van vrijwilligers en proberen wij tot antwoorden te komen bij de vragen die dit oproept.

We zullen eerst kort een overzicht geven van de manieren waarop op dit moment de waarde van vrijwillige inzet gemeten wordt. Daarna zullen we op basis van ons onderzoek bezien welk type waarden te onderscheiden zijn, welke behoefte er in het veld bestaat aan meetinstrumenten en in hoeverre de bestaande instrumenten uiteindelijk voldoen aan deze behoefte.¹

Onderzoek naar de Waarde van Vrijwillige inzet

Het ministerie van VWS had Regioplan uitgenodigd om te inventariseren wat er in het veld al bekend is over (het meten van) de waarde van vrijwillige inzet, wat er in praktijk wordt gebracht en/of wat het veld op dit thema graag zou willen. Dit naar aanleiding van signalen uit het veld (van onder meer overheden, fondsen en bedrijven) waaruit bleek dat er een behoefte bestaat aan meer zicht op de waarde van het (georganiseerde) vrijwilligerswerk. Het onderzoek betrof daarom met name het raadplegen van het veld, en niet (zeker in eerste instantie) een literatuurstudie of theorievorming.

Hiervoor hebben wij eerst de actoren in kaart gebracht, de diverse partijen die de waarde van vrijwillige inzet zouden kunnen (willen) meten. Dit zijn de vrijwilligers zelf, organisaties die vrijwilligers inzetten, intermediairs, financiers en de overheid. Daarnaast zijn de diverse definities van 'waarde' geïnventariseerd en een (gros)lijst opgesteld van de bestaande methoden en instrumenten om de waarde van vrijwillige inzet te meten. In de volgende fase zijn meer dan 50 telefonische gesprekken gevoerd in vier sectoren.

Het onderzoek is in november 2007 afgerond en heeft geresulteerd in een eindverslag van de inventarisatie. De resultaten zullen ook beschikbaar worden gemaakt via het internet.

¹ Het artikel is gebaseerd op een onderzoek dat in 2007 is uitgevoerd voor de directie Maatschappelijke Ondersteuning van het ministerie van VWS. Het onderzoek had een looptijd van oktober 2006 tot november 2007. Er zijn in die periode meer dan vijftig telefonische gesprekken gevoerd met diverse partijen (gemeenten, financiers, intermediairs en vrijwilligersorganisaties).

2. De eerste aanzetten tot meting van waarde

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is er pas sinds de jaren tachtig in Nederland een groeiende belangstelling voor het meten van de waarde van activiteiten die buiten het reguliere economische verkeer vallen. Aanvankelijk had dit alleen betrekking op de *informele economie*.² In haar proefschrift 'The economics of unpaid work' (1996) gaat Bruyn-Hundt meer theoretisch in op meetmethoden voor het 'niet-economische' domein. De beste manier om de waarde van onbetaalde arbeid (wat wij hier verenigen tot vrijwilligerswerk) vast te stellen, is volgens Bruyn-Hundt de zogenaamde inputmethode.

De *inputmethode* komt in grote lijnen neer op het meten van de hoeveelheid arbeid die in vrijwilligerswerk geïnvesteerd wordt. Door die hoeveelheid, al dan niet gecorrigeerd voor typen werk, functies of loonniveaus et cetera, te vermenigvuldigen met inkomens wordt een indicator voor de economische betekenis verkregen. Dit levert dan schattingen voor de monetaire of economische waarde van het vrijwilligerswerk op. In Nederland is de waarde van vrijwilligerswerk voor de economie geschat tussen de 5,- en 15 miljard.³

Ondanks de vele problemen die aan deze methode verbonden zijn, is het aantrekkelijke ervan dat data uit tijdbestedingonderzoeken gebruikt kunnen worden en dat gemakkelijk onderverdelingen naar bijvoorbeeld sector gemaakt kunnen worden.

In de Verenigde Staten was al sinds de jaren zestig nog een andere methode in gebruik: de zogenaamde kosten-batenanalyse. Wanneer het lukt om kosten en baten van een activiteit in geld uit te drukken, kan deze activiteit vergeleken worden met een ander project of ten opzichte van het niet ondernemen van welk project dan ook. Door middel van deze vergelijking kan worden beoordeeld welke bijdrage een project of een activiteit aan de welvaart levert, maar ook of investeringen maatschappelijk rendement opleveren. Stonden er tegenover de kosten voldoende opbrengsten, voor de deelnemers en voor de maatschappij?

Aan deze meer (macro-)economische benadering, zijn in de loop van de tijd steeds meer verschillende meetmethodes en de toepassingen toegevoegd. Deze metho-

des zijn zeer divers en verschillen bijvoorbeeld in waardedefinitie, doelstelling en gebruikers. Een groot deel van deze instrumenten en toepassingen komt overigens uit het (angelsaksische) buitenland. In de bijlage geven wij een overzicht van de instrumenten die wij in onze zoektocht zoal zijn tegengekomen.

3. Wie wil wat waarom weten?

Wat is nu eigenlijk de waarde van vrijwilligerswerk? Is dat de economische betekenis die het werk heeft in het algemeen of is het de opbrengst ervan, in welke vorm dan ook? En opbrengst voor wie: voor de vrijwilliger of voor degene die profiteert van de inzet van vrijwilligers? Gaat het daarbij dan om de diensten die iemand krijgt, bijvoorbeeld het aan huis bezorgen van maaltijden of het verzorgen van het wedstrijdsecretariaat van de sportclub, of gaat het om de daarmee gepaard gaande besparingen op gemeenschapsgelden of om de loonkosten die bespaard worden?

Kortom, voordat waarde gemeten kan worden moet eerst vastgesteld wie waarom wat wil meten.

De partijen die baat zouden kunnen hebben bij het meten van de waarde van vrijwillige inzet zijn:

Vrijwilligers: zij verrichten vrijwilligerswerk, individueel of in een organisatie, en willen misschien wel een keer aangetoond zien dat hetgeen ze doen ook wat betekent. Dat kan op individueel niveau, op het niveau van een organisatie of een type vrijwilliger of op het niveau van alle vrijwilligers. Het initiatief 'Make A Difference Day' (MADD) probeert op haar manier de maatschappelijke waarde van vrijwillige inzet in het algemeen te laten zien.

Vrijwilligersorganisaties produceren diensten en goederen, onder andere met behulp van de inzet van vrijwilligers. Zij willen misschien aan subsidiegevers laten zien wat er met hun geld gebeurt. Dat is bijvoorbeeld denkbaar als de relatie tussen vrijwilligersorganisatie en de gemeente in het kader van de Wmo verandert.

Steunorganisaties bemiddelen tussen vraag en aanbod, eventueel met een (digitale) vacaturebank; geven advies en informatie; verzorgen deskundigheidsbevordering en promotie van vrijwilligerswerk; bevorderen samenwerkingsverbanden tussen vrijwilligersorganisaties. Zij

² Zie onder anderen: R. van Geuns e.a. (1983) en J. Mevissen, P. Renooy (1986).

³ Specifiek voor het vrijwilligerswerk hebben Renooy en Kloosterman (1987) voor het eerst een waardeberekening uitgevoerd. Zij hebben via een globale inputmethode een jaaromzet uitgerekend van bijna 32 miljard gulden (ruim 14,5 miljard), tussen de 4,6 en 8,4 procent van het toenmalige bruto nationale product. In een artikel in NRC Handelsblad (18-1-2001) wordt gerept over 11 tot 22 miljard gulden (tussen de 4,9 en 10 miljard euro).

kunnen er belang bij hebben om aan hun 'afnemers' de meerwaarde van hun activiteiten aan te tonen.

Financiers ondersteunen vrijwilligersorganisaties door middel van donaties, sponsoring en subsidies. Daarvoor eist men regelmatig enige vorm van verantwoording. Die kan een boekhoudkundige vorm aannemen, maar er kan ook een oordeel over de resultaten of de toegevoegde waarde gevraagd worden.

De *overheid* kan als vijfde actor worden gezien, die door beleid, wet- en regelgeving het kader schept waarbinnen de andere actoren functioneren. Zij wil via evaluatie een beeld krijgen van de effecten en efficiëntie van haar beleidsinzet.

Er zijn dus verschillende partijen die verschillende behoeftes hebben en het begrip 'waarde' daarom verschillend benaderen. Op basis van interviews en literatuuronderzoek hebben wij drie hoofdtypen 'waarden' onderscheiden:

- *Financieel-economische waarde.* Deze waarde wordt gecreëerd als er een financiële opbrengst is, die in geld is uit te drukken. Deze waarde kan worden afgezet tegen alternatieven, zoals de inzet van professionele krachten.
- *Sociaal-economische waarde.* Deze waarde komt tot stand wanneer men bepaalde elementen van de sociale waarde kwantificeert en er een financiële waarde aan toekent. Wat zijn de kosten en baten van vrijwilligerswerk in specifieke sectoren en in de maatschappij in het algemeen? Wat is de waarde van de vrijwillige en onbetaalde arbeid?
- *Sociaal-maatschappelijke waarde.* Deze waarde komt tot stand als investeringen of inzet leiden tot maatschappelijk welzijn. Hoe draagt vrijwilligerswerk bij aan het bevorderen van burgerschap en sociale cohesie, aan de verbetering van de sociale infrastructuur en aan de vorming van sociaal kapitaal, maar ook aan het gevoel van eigenwaarde van de vrijwilliger? Deze waarde is (vaak) niet in geld uit te drukken.

De noodzaak of de behoefte om waarde te meten, bepaalt of de partijen in het veld de instrumenten kennen en of in de praktijk toepassen. Dit is het onderwerp van de volgende paragraaf.

4. De feitelijke behoefte aan waardemeting

Kent men het beschikbare instrumentarium?

Over de kennis die de partijen hebben over het be-

staand instrumentarium kunnen we kort zijn: die is zeer beperkt en spitst zich toe op Nederlandse meetmethoden. Slechts enkele actoren zijn bekend met specifieke instrumenten of methoden om de waarde te meten. 'Social Return On Investment' (SROI) lijkt op dit moment de bekendste methode, maar dit is vooral te danken aan een recente actieve promotie ervan. Een enkeling kent de VIVA-1 methode.

Om er zeker van te zijn dat de onbekendheid met meetmethoden geworteld is in de afwezigheid van een meetbehoefte, hebben we de partijen in het veld gevraagd over hun wensen, behoeften en opvattingen ten aanzien van het meten van de waarde van vrijwilligerswerk.

Onderwerpen van de gesprekken waren:

- Wordt er wel eens gevraagd om de waarde van vrijwillige inzet zichtbaar te maken? Is hier een behoefte aan?
- Welke meetbehoefte zien actoren voor zichzelf?
- Wat zijn de mogelijke voor- en nadelen van het meten van vrijwilligerswerk?
- Aan welke eisen moet een methode of instrument voldoen om gebruikt te worden en bruikbaar te zijn?

Voordelen van meten

Verschillende partijen geven aan dat kennis van de waarde van vrijwillige inzet zeker voordelen met zich meebrengt. Deze mogelijke voordelen zijn, kort samengevat:

- Het bevordert de motivatie van vrijwilligers of helpt bij de werving van nieuwe vrijwilligers.
- Het bevordert een betere zelfevaluatie en maakt kwaliteitswinst mogelijk.
- Het bevordert de professionalisering van het vrijwilligersbeleid, een betere basis voor subsidieaanvragen en daarmee eventueel een betere financiële basis.
- Het brengt verzakelijking: sociale investering wordt uit de geitenwollensokkensfeer gehaald.

Het zien van voordelen en het hebben van een daadwerkelijke behoefte om te meten zijn niet hetzelfde, getuige het feit dat er op dit moment weinig gemeten wordt.

Is er een behoefte om de waarde van vrijwillige inzet zichtbaar te maken?

Verschillende actoren blijken een **latente behoefte** te

hebben aan het in kaart brengen van de waarde van vrijwillige inzet. Er is wel een idee dat het nuttig zou zijn, maar de directe noodzaak ontbreekt of de investeringen zijn te groot om het uiteindelijk uit te voeren. Diverse actoren geven aan met de vraag bezig te zijn in het kader van de professionalisering van hun vrijwilligersbeleid.

Er zou een behoefte kunnen zijn om de waarde te meten bij vrijwilligersorganisaties, wanneer een externe partij (een financier) daarom vraagt. Geen van de vrijwilligersorganisaties geeft echter aan direct door een externe partij gevraagd te zijn om de waarde van vrijwillige inzet gestructureerd in kaart te brengen of zelfs te meten.

Steunorganisaties en fondsenwervende organisaties zien wel de mogelijkheden om de waarde van vrijwillige inzet te gebruiken voor externe doeleinden. Daarbij gaat het om het overtuigen van overheden of fondsenverstrekkers bij subsidieaanvragen. Financiers hebben steeds meer behoefte om inzicht te krijgen in de professionaliteit van het vrijwilligersbeleid en de levensvatbaarheid van de organisatie waaraan gedoneerd wordt.

Toch vragen financiers niet aan vrijwilligersorganisaties om aan te geven wat de (meer)waarde is van de vrijwillige inzet. Eerder zoeken zij naar manieren

waarmee een vrijwilligersorganisatie kan laten zien wat de waarde van haar werk is ten opzichte van de beleidsdoelstellingen van de financiers (bijvoorbeeld de gemeente).

Een aantal actoren had in het geheel **geen behoefte** om de waarde van vrijwillige inzet in kaart te brengen. Hiervoor geven ze ook duidelijke redenen aan:

De eerste is dat waarde van de inzet van vrijwilligers volgens hen niet is te meten. Hun waarde is groter dan uit zo'n berekening zou blijken. Kwalitatieve aspecten van waarde zijn volgens deze respondenten namelijk bijzonder belangrijk, maar niet te meten. Ook de waarde van de afgeleide effecten (zoals de bijdrage aan sociale cohesie en integratie) van vrijwillige inzet is vaak moeilijk te bepalen.

De tweede reden is dat de waarde van vrijwilligers bekend is. De maatschappelijke inzet en de betrokkenheid van vrijwilligers in projecten heeft een algemene positieve waarde, die niet uitgelegd of verantwoord hoeft te worden. Grote vrijwilligersorganisaties en fondsenwervers hebben al jarenlang dezelfde contacten en hebben geen behoefte (meer) om de waarde van de inzet van vrijwilligers expliciet te maken. Waarom zou je iets door meten bevestigen wat je eigenlijk al weet?

Verschil tussen sectoren

Er lijkt een verschil te bestaan tussen de sectoren zorg/welzijn en sport/cultuur met betrekking tot de redenen om al dan niet behoefte te hebben aan een meetinstrument. Dit heeft te maken met de status en motivatie van vrijwilligers in die sectoren en met de oriëntatie van de sectoren.

In de sectoren *zorg en welzijn* is volgens betrokkenen de meerwaarde van vrijwilligers bekend en inherent aan diens activiteiten. Soms wordt een vrijwilliger zelfs verkozen boven een professional, omdat deze meer betrokken zou zijn, meer rust en meer tijd heeft voor het werk. De motivatie van vrijwilligers is van nut te zijn voor een ander of voor de maatschappij (naar buiten gericht).

De behoefte om de waarde te meten is klein, omdat de waarde als gegeven wordt beschouwd en moeilijk meetbaar.

In de sectoren *sport en cultuur* zijn vrijwilligers zeer waardevol, omdat zonder hen de clubs en verenigingen niet zouden kunnen bestaan. De motivatie van vrijwilligers is om de club of vereniging van dienst te zijn. Daarbij is het ook vaak zo dat alle leden geacht worden vrijwillig extra taken te vervullen. In sport en cultuur werken vrijwilligers voor de eigen organisatie (naar binnen gericht).

De behoefte om te meten heeft betrekking op het overtuigen van financiers door de waarde van vrijwillige inzet in geld uit te drukken en zo te zorgen voor het voortbestaan van de eigen organisatie.

Er lijkt op zijn best een latente behoefte aan het meten van waarde van vrijwillige inzet te bestaan. Maar dat leidt niet zonder meer tot het daadwerkelijk overgaan op waardemeting. Dit hangt samen met de nadelen die men daaraan ziet kleven. Als *nadelen* worden genoemd:

- Een meetinstrument zou veel *rompslomp, bureaucratie en kosten* met zich mee (kunnen) brengen. Vooral de kleinere organisaties missen de middelen, de expertise, de kennis en het personeel om zich met meten bezig te houden.
- Meten verandert de relatie tussen *de vrijwilliger en de ontvanger van de dienst*, met name in de sectoren zorg en welzijn. Er treedt een vorm van verzakelijking op en van afrekenen op resultaat. Zoals één respondent zei: "De lol van vrijwilligerswerk is dat je het om niet doet en als je het gaat kapitaliseren valt dat wellicht weg."
- Het instrument is vaak *beperkt*. Bovendien wordt de gemeten waarde al snel in *geld* uitgedrukt en dit dekt niet alle aspecten. Zoals eerder genoemd, zijn er aspecten van de inzet van vrijwilligers die niet in geld zijn uit te drukken. Elke poging om waarde in geld uit te drukken, kan daarom worden opgevat als het niet erkennen van deze unieke aspecten. Ook moet voor een dergelijke waardemeting de tijdbesteding van vrijwilligers in kaart worden gebracht, terwijl tijd voor hen een andere lading heeft dan voor betaalde werknemers.
- Meten kan een *ongewenst resultaat* opleveren. Organisaties kunnen op de uitkomsten worden afgerekend door geldschietters, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat een organisatie het met veel minder geld of menskracht toe zou kunnen.

Sommige actoren kunnen zich wel voorstellen dat ze in de toekomst de vraag van derden zullen krijgen om de waarde van vrijwilligers in kaart te brengen. Een belangrijk argument hiervoor schuilt in de ontwikkelingen in het kader van de Wmo, waarin het gebruik van vrijwilligers een belangrijke rol speelt. Daarnaast worden steeds hogere eisen gesteld aan vrijwilligersorganisaties (bijvoorbeeld ten aanzien van arbeidsomstandigheden en verzekeringen) en wordt het steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden en te binden. Dit kan volgens steunorganisaties en vrijwilligersorganisaties de vraag naar het meten van waarde bij financiers doen toenemen.

5. Tot slot

Het zijn in omvang beperkte groepen actoren die direct het nut van het meten van de waarde van vrijwillige inzet zien, die het meten zouden willen proberen, maar ook die al een meetinstrument hebben toegepast. Er zijn in de loop der jaren desondanks verschillende pogingen ondernomen om meetinstrumenten te ontwikkelen waarmee men specifieke aspecten van waarde van vrijwillige inzet kan meten.

Wanneer we de eerder genoemde diffuse behoefte aan meten combineren met de geopperde voor- en nadelen van meten en de eisen die gesteld worden aan meetinstrumenten, dan is het niet verwonderlijk dat uit ons onderzoek in het veld blijkt dat de meeste instrumenten niet voldoen aan de eisen die worden gesteld.

Dat ligt echter niet altijd (alleen) aan het instrument, maar ook aan de soms ambivalente houding ten aanzien van meten en aan conflicterende wensen van het veld.

Ten eerste is het voor veel mensen nog steeds niet relevant of zelfs niet gewenst om de waarde van vrijwilligers te meten of in geld uit te drukken:

"Omdat wij vrijwilligers zo waardevol vinden en erkennen, is het niet nodig om de waarde in geld uit te drukken." Juist de grote intrinsieke waarde van vrijwillige inzet maakt dat het niet in geld is uit te drukken.

Tegelijk bestaat er behoefte om die intrinsieke waarde ook voor anderen inzichtelijk te maken, dus te meten. Als men daarbij meer dan alleen kwalitatieve uitspraken wil doen, ontkomt men er niet aan te proberen de waarde in geld uit te drukken.

Wanneer dan besloten wordt om de waarde in geld uit te drukken, dan blijken daar soms onoverkomelijke nadelen aan te kleven. Organisaties willen graag de waarde zo correct mogelijk in geld uitdrukken, specifiek op hun organisatie geënt, maar zonder dat dit veel tijd en administratie vereist.

Omdat vrijwilligersorganisaties vaak geen mogelijkheden hebben om een goede (personeels)administratie bij te houden, is het niet mogelijk bepaalde uitvoerige instrumenten toe te passen. Zonder een administratie van aantallen uren inzet en aantallen vrijwilligers bijvoorbeeld, is slechts een algemene indicatie te geven op basis van de algemene waarde voor elke vrijwilliger. Maar een algemene indicatie is niet wat de organisaties willen, omdat ze zich niet kunnen herkennen in algemene bedragen en vinden dat daarmee geen recht wordt gedaan aan de vrijwilligers.

Kortom, het meten van de waarde van vrijwillige inzet roept ambivalente gevoelens, eisen en wensen op in het veld en het huidige instrumentarium lijkt niet te voldoen. Wellicht dat in de loop der tijd, eventueel door (maatschappelijke) ontwikkelingen als de invoering van de Wmo, de noodzaak tot meten groter wordt en de wensen uit het veld en het aanbod van instrumenten beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

Uiteindelijk wil het veld een praktische en eenvoudige methode, maar ook een die mogelijkheid biedt tot maatwerk en recht doet aan de unieke waarde van vrijwillige inzet. Regioplan is op dit moment bezig om een methode te ontwikkelen die hieraan tegemoet komt. Daarnaast zullen de uitkomsten van het onderzoek binnenkort beschikbaar komen via het internet.

Referenties

- Dekker, H.S. en J. Mevissen (2008). *De waarde van vrijwillige inzet; van waarde naar waardering*. Amsterdam: Regioplan.
- Geuns, R. van e.a. (1983). *De Zwarte Markt Beverwijk; een onderzoek naar de betekenis van informele arbeid*. EGI-paper no.26, Universiteit van Amsterdam.
- Goulbourne, M. en D. Embuldeniya (2002). *Assigning Economic Value to Volunteer Activity: Eight Tools for Efficient Program Management*. Toronto: Canadian Centre for Philanthropy.
- Kloosterman R. en P. Renooy (1987). *De economische betekenis van het vrijwilligerswerk in Nederland*. In: R.C. Kwant (red.) *Dat doe je gewoon?* De Balie., pag. 77-93.
- Koninklijke Nederlandse Reddings Maatschappij (2007) *Jaarverslag 2006*.
- Meer, Liesbeth van der (2006). *Assigning Economic value to volunteer contribution in the annual reports of volunteer organisations in the Netherlands*. Utrecht: Universiteit Nimbas.
- Mevissen, J. en P. Renooy (1986). *De Informele economie gelokaliseerd*. Den Haag: ministerie van SZW.
- Mook, Laurie et al. (2007). *What Counts; social accounting for nonprofits and cooperatives*. London: Siegel press.
- NOV (2002). *Keurmerk Steunpunt Vrijwilligerswerk; Keurmerk voor kwaliteit*. Utrecht: NOV.
- NOV (2001). *VIVA-1 formulier en toelichting*. Utrecht: NOV.
- NRC (22 januari 2005). *Sociaal investeren met winst; 'social return on investment' in opkomst*.
- Quarter, J.L., Mook, L. en B.J. Richmond (2002). *What Volunteers Contribute; Calculating and Communicating Value Added*. Toronto: Canadian Centre for Philanthropy.
- Sar, Jaap van der, Roos Visser (2006). *Gratis en waardevol; Rol, positie en maatschappelijk rendement van migrantenkerken in Den Haag*. Utrecht: Stichting Oikos.
- Scholten, Peter (2003). *Maatschappelijk rendement gemeten: social return on investment*. Amsterdam: SWP.
- The Grantmaker Forum on community & national service (2003). *The cost of a volunteer; what it takes to provide a quality volunteer experience*. Berkeley: GFCNS.

Bijlage

Zoals eerder genoemd, zijn er enkele methoden die hun nut in de praktijk hebben bewezen en meer of minder toepasbaar zijn voor diverse actoren.⁴

Financieel-economische waarde	
Inputmethode	Aantal uren inzet x gemiddeld vergelijkbaar salaris.
Sociaal-economische waarde	
Social Return On Investment (SROI)	SROI is een methode die het rendement van maatschappelijke investeringen meet. Met deze methode kunnen organisaties het rendement van hun sociale initiatieven kwantificeren, onder meer door de impact van hun maatschappelijke werk in geld uit te drukken. Ook wordt bijvoorbeeld gemeten hoeveel extra investering is aangetrokken door de investering waarvan de SROI wordt gemeten, en wordt onderzocht of mensen zich anders zijn gaan gedragen door de gedane investering. Zowel organisaties (resultaten zichtbaar maken) als financiers (organisaties en projecten beoordelen) kunnen de SROI-methode gebruiken.
VIVA-1	VIVA-1 is een methode om de kosten voor en opbrengsten van vrijwilligers in kaart te brengen. De methode produceert financiële gegevens die subsidiegevers en anderen kunnen informeren over de waarde van vrijwilligerswerk in de organisatie. De kosten zijn de werkelijk gemaakte of de begrote kosten. De opbrengsten betreffen de vervangingswaarde van het werk van vrijwilligers, die wordt berekend op basis van het bedrag dat betaald zou moeten worden als een beroepskracht dat werk doet. De uitkomst is een ratio (de VIVA-1-ratio) die gelijk is aan de totale opbrengst van vrijwilligers gedeeld door de totale kosten voor vrijwilligers.
Volunteer Value Calculator (Knowledge Development Center; Canada)	De Volunteer Value Calculator is bedoeld om de economische waarde van het werk van vrijwilligers in een organisatie te kunnen schatten. Het meet niet alle waarde van het werk, maar alleen de economische waarde. De VVC bestaat uit drie meetgebieden, namelijk: • Human resource productivity measures: Hoe groot is de arbeidsinput van vrijwilligers en wat is de geldwaarde (of virtuele loonsom) en toegevoegde waarde van hun inzet? • Volunteer program efficiency measures: Wat is het rendement per gespendeerde euro en hoe efficiënt is het management van vrijwilligers in de organisatie? Wat is de verhouding tussen het aantal vrijwilligers en betaalde professionals? • Community support measures: Hoeveel geld dragen vrijwilligers zelf bij aan de organisatie (bijvoorbeeld, als ze zelf betalen voor onkosten) en hoe verhoudt zich dat tot andere bijdragen uit de gemeenschap?

⁴ De instrumenten zijn met name bruikbaar voor organisaties van een bepaalde omvang, die een goede administratie van de vrijwillige inzet en daarbij gemaakte kosten bijhouden.

Expanded Value Added Statement (Laurie Mook; Canada)	De Expanded Value Added Statement (EVAS) geeft de economisch, sociaal en ecologisch toegevoegde waarde van een organisatie in een geïntegreerde verklaring weer. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van financiële verslagen en van niet in geld uitgedrukte sociale bijdragen waarvoor een vergelijkbare marktwaarde wordt berekend. Zo wordt ook rekening gehouden met de waarde van gratis producten en diensten en met onbetaalde arbeid en het werk van vrijwilligers, om niet aangeboden diensten en de ontwikkeling van de vaardigheden van vrijwilligers. EVAS maakt zichtbaar hoeveel een organisatie bijdraagt, hoeveel inzet met het werk van een organisatie gemoeid is, welke vaardigheden nodig zijn, et cetera. De uitkomsten zijn te gebruiken in jaarverslagen, in uitingen van waardering aan de vrijwilligers en naar beleidsmakers om de toegevoegde waarde van de organisatie duidelijk te maken.
Wellventure MonitorTM (Fortis Foundation)	Instrument om effecten inzichtelijk te maken van maatschappelijk ondernemen (zoals medewerkersvrijwilligerswerk) van ondernemingen op de eigen organisatie en op de doelgroep.
Sociaal-maatschappelijke waarde	
Vrijwillige inzet goed geregeld (Vereniging NOV/CIVIQ)	Kwaliteitsonderscheiding waarmee een organisatie op een objectieve manier kan laten zien dat zij het vrijwilligerswerk succesvol en aantrekkelijk heeft georganiseerd. De bedoeling is dat vrijwilligersorganisaties worden gestimuleerd om te streven naar een bepaald kwaliteitsniveau en daarvoor publieke erkenning krijgen. Vrijwilligers weten dat ze binnen die organisaties kunnen rekenen op voldoende mogelijkheden om zich met succes in te zetten. Voor financiers, samenwerkingspartners en klanten is het zinvol te weten dat de organisatie haar vrijwillige inzet goed heeft geregeld. Onafhankelijke adviseurs van NOV voeren de beoordeling uit op basis van een zelfevaluatie.
Erkenning Verworven Competenties	De EVC-procedure is een instrument om de competenties van vrijwilligers, opgedaan in het vrijwilligerswerk, in beeld te brengen en te erkennen. De vrijwilliger ontvangt een certificaat waarin de verworven competenties staan vermeld. Op het certificaat worden maximaal twaalf algemene competenties benoemd. Deze competenties komen voor in alle soorten vrijwilligerswerk en -functies en de procedure is geschikt voor alle vrijwilligers en organisaties.
Investing in volunteers (Verenigd Koninkrijk)	Investing in volunteers is een Brits kwaliteitskeurmerk voor organisaties die vrijwilligers inzetten. Organisaties kunnen zelf hun management van vrijwilligers doorlichten en met het keurmerk hun betrokkenheid bij vrijwilligerswerk zichtbaar maken. De beoordeling betreft vier gebieden, namelijk planning van de inzet van vrijwilligers, recruitering, selecteren en matchen van vrijwilligers en het ondersteunen en vasthouden van vrijwilligers.